

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Virtvtes Theologicæ. Libro Triplici Fidei, Spei, & Charitatis materias expono

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Caput 9. De Hæreticorum libris.

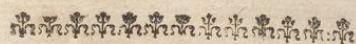
[urn:nbn:de:hbz:466:1-80695](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80695)

membr. 1. 3. & 4. Vinald. part. 1. de absol. mm. 10. Diana part. quart. tractat. quart. resol. 240. Sayr. de Censur. libro tertio, capite quarto, numero 10. & 21. Valentia 2. 2. dub. 1. quæst. 11. puncto tertio.

63 *Quando hereticus Bulla Cœne.* Hereticus, qui aliquo actu externo erroris manifestatio, etiam occultissimo, hæresim suam manifestavit, excommunicationem Bullæ Cœnæ contra hæreticos latam incurrit. Unde non incurritur ab eo, qui mente reuolvens suam hæresim caput suum Digorum imaginibus non aperit. Nec qui profert verba imperfecta, aut indifferentia signa, nullam hæreseos suspicionem indicantia. Sanchez libro secundo, Decalogi capite octavo. Azorius tomo primo, libro octavo, capite 9. & 10. Bann. s. 2. 2. quæstione prima, articulo quarto, Filliucius tractat. 12. num. 186. Layman. libr. ... tractat. prim. capite 14. numero quarto, Diana part. tert. tractat. quart. resol. 143. Toletus libro primo capite. 19. numer. 5.

64 *Quando ab excommunicatione excusetur.* Hæresis exterius manifestata in aliquibus casibus excommunicationem non inducit. Primum, si hereticus purè mentalis solum in Confessione Sacramentali hæresim solum Confessio manifestat. Secundò, si hereticus suam hæresim recognoscens illam coram Inquisitoribus confiteatur, vel alicui fido, & pio animo reuelet, ut ab eo consilium, vel auxilium pro relinquenda hæresi quaerat. Tercio, si quis hæresim suam bonorum operum exercitio, vel abstinentia ab operibus malis exprimat. Quartò quando per iocum narrat, se hereticum esse, vel fuisse. Quia talis manifestatio peccatum hæresis non est. Bonacin. de Censur. dub. secund. quæstion. quint. punct. secund. numer. septim. Azorius tom. prim. libr. octau. capite 10. quæstion. 5. & 6 Layman. libr. secund. tractat. prim. capite. 14. num. 1. & 2.

65 *Quam sit dicendi credentes.* Excommunicatio in Bulla Cœnæ lata contra hæreticos, extenditur ad eorum receptatores, fautores, defensores, effectu sequuto, & ad eorum credentes. Porro nomine credentium intelliguntur, qui hæreticorum erroribus fidem præstant, modo illam verbis, aut signis exterius exprimant: & qui licet distinctè erroribus his assensum non exhibeant, consule tamen putant eorum doctrinam esse veram. At receptatorum, fautorum, ac defensorum nomine intelliguntur, qui recipiunt, fauent, vel defendunt hæreticos formaliter, siue quatenus hæretici sunt, vel ex motu hæresis, vel fauendi hæresi intentione. Unde qui beneficium in hæreticum confert ratione amicitiae, vel consanguinitatis, vel metus, non dicitur hæretico fauere, ut hæreticus est. Demum dixi, *Sequuto effectu.* Nam si quis intentionem habuit, fauendi hæresi, sed fauor non est sequutus, excommunicatione non percutitur. Nauar. summ. cap. 27. num. 55. Syluest. verb. Hæresis, 1. num. 10. Toletus Lin explic. Bull. Cœnæ, § 1. Sayrus libr. 3. cap. 5. numer. 1. Graff. part. 1. libr. 4. capite. 18. Suar. de Censur. dub. 21. section. 2. num. 8. Filliuc. tr. 16. num. 30.

CAPVT IX.

De Hæreticorum libris.

66 *Legens, re. Legens, re. Legens, re.* Vi scienter absque Pontificis licentia publicè, vel occultè legit, aut retinet, aut imprimit, aut alio quouis modo defendit hæreticorum libros continentes hæresim, aut de Religione tractatum, excommunicationem Papæ reſeruatam incurrit, quantum legat, retineat, vel imprimat curiositatis gratia, & prauum animum non foveat. Tria inquam, sunt necessaria ad hanc excommunicationem incurrendam. Primum est, ut libri sint hominum hæreticorum. Secundum ut contineant hæresim, vel de Religione tractationem. Tercium, ut scienter legantur. Unde qui ex ignorantia crassa, vel etiam affectata legit, vel retinet tales libros, non incurrit Bullæ excommunicationem: modo ignorantia illa affectata coniuncta cum ingenti temeritate non sit, tunc enim scientia censureretur adesse. Ingentem autem temeritatem dixerim, quando magna solpicio prauitatis libri habetur. Sayr. lib. 4. cap. 18. numer. 40. Sanchez libr. secund. Decalog. cap. 20. numer. 18.

67 *Pach. legi. Pach. legi. Pach. legi.* Liber continens hæresim potest sine excommunicationis incursione legi, si hæresis in libro deleatur publica auctoritate, quæ relinquatur totum reliquum librum liberum ad legendum, retinendum, vel eudendum. Diana part. 6. tractat. 6. resol. 55. citans Fagundez.

68 *Excom. Excom. Excom.* Porro ut hæc Bullæ excommunicatio incuratur, requiritur, ut per te legas, unde si à famulo, vel ab aliquo legi audias, quantum causa sis, ut famulus, vel alius, te audiente, legat: censuram non incurris; modo per huiusmodi audientiam fauorem hæresi non exhibeas; famulus autem incurrit, nisi metu graui ad id compelleretur. Excusatur etiam ab excommunicatione, qui librum hæreticum legit, illum autem non intelligit. Quia cum finis prohibitionis sit, ne leges, hæresim imbibat, qui hoc in oculo locum habere nequit, hæc prohibitio à sui principio casum hunc minime comprehendit. Filliucius tractat. 16. numero 45. Sanchez libr. secund. Decalog. cap. 10. num. 48. & 51.

69 *Quidam. Quidam. Quidam.* Libros hæreticos retinere dicitur, qui illos retinet siue curiositatis gratia, siue ad eos cōſultandos, siue eos propria in domo, siue in aliena retineat, siue proprio, siue alterius nomine. Potest tamen ab excommunicatione excusari, qui eos libros ad breue tempus detinet, ut ad vnam, vel duas horas, vel etiam ad vnum, vel duos dies, quantumvis addit, eos Superiori consignandi opportunitas. Quia hæc retentio in hac materia modica censetur. Qui verò retineret vnum libri folium, (mei Sâciji venia) ab excommunicatione non excusaretur. Quia sicut legens vnum folium, in censurâ incidit, ita & retinens incurrit. Porro licet quis longiori tempore

Secl. I. De Fide, Receptiores Sententia. 11

pore apud se volumen retineat, donec oportu-
m tempus tradendi offeratur, excommu-
nicationem non incurrit, neque delinquit, si
absit scandalum. Sayrus *libr. tert. capit. quint.*
numer. 16. Diana *part. quint. tract. at. quint. reso-*
lut. 43. Grassi *libr. quart. capit. 18. numer. 48.* Lay-
man *libr. secund. tract. r. prim. capit. 15. numer.*
septim. Reginaldus *libro nono, numero 256.*
Bonacin. *de Censur. dub. 2. quæstion. 5. punct. 4.*
numer. 15.

⁷⁰ Censentur libros hæreticorum imprimere,
quicumque ad eorum impressionem propin-
que cooperantur, ut sunt dominus officina,
cuius voluntate, seu autoritate cudentur, qui
impenas pro editione facit, qui typos ordi-
nant, qui torculari premunt, vel madefaciunt
argumento chartam, qui exemplar impressum
corrumpunt, &c. Suarius *de Censur. dub. 21. sect.*
2. Fillucius *tract. 1. 16. numero 46.* Toletus *lib. 1.*
cap. 9. num. 20. Layman *lib. 2. tractat. prim. cap.*
15. num. 7.

⁷¹ Dicuntur verò libros hæreticorum defen-
dere, qui affirmant, illos non esse praeos, non
esse comburendos: vel qui impediunt, ne ab
Inquisitoribus inveniuntur. Quod quidem
etiam extenditur ad eos, qui defendunt hos li-
bros gratia disputationis. Sayrus *de Censur. libr.*
tert. capit. quint. numer. 18. Sanchez *libr. secund.*
Decalog. capit. 10. numer. 55. Bonacin. *de Censur.*
dub. secund. quæstion. 5. punct. secund. numer. 17.
Grassi *part. prim. libr. quart. cap. 18. numer. 50.*
Layman *libro secundo, tractat. prim. cap. 15.*
numer. septim.

⁷² Excommunicationem incurrit, qui libros
hæreticorum, vel alterius damnati Auctoris,
et retinet atque prohibet ob hæresim, aut falsi dogma-
tis suspicionem legit, aut retinet. Quæ excom-
municatio fertur in regula decima Indicis li-
brorum prohibitorum. Nulli tamen est reser-
vata. Eadem censura afficiuntur legentes li-
bros, & scripta, quæ continent divinationes,
sortilegia, ut sunt tractatus Geometriae, Hydro-
manie, Hydromantie: siue in quibus conti-
nentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia,
& incantationes Magicæ artis. Quia volumi-
na eiusmodi prohibita sunt ob hæresim, vel
saltem ob falsi dogmatis suspicionem. Azorius
tom. 1. l. 7. c. 16. q. 5.

⁷³ Profecto libri illi suspicionem hæresis notantur,
qui continent propositiones hæresim sapien-
tes, male sonantes, temerarias, vel scandalosas,
ex quibus error oriri, aut inferri potest. Propo-
sitione verò dicitur hæresim sapere, ex qua, etsi
per evidentem consequentiam hæresis nequeat
inferri, per consequentias tamen probabi-
les, ac moraliter certas potest deduci. Dicitur
male sonans, quæ etsi sensum duplicem patiat-
ur Catholicum scilicet, & hæreticum: in sensu
tamen hæretico accipi consuevit. Temeraria
nuncupatur, quæ in rebus fidei, & morum
aperte terminos rationis, & autoritatis legiti-
mæ excedit. Scandalosa verò dicitur, quæ ex
sui ratione alicui offendiculum erroris in re-
bus fidei, vel morum subministrat. Ad
hæreticorum libros reducuntur libri Astro-
logiæ iudiciariae, Thalmudici, Cabalistici, ac alij
nefarii libri, quos similiter legere, aut retinere
nemini licet sub lethali piaculo, & aliis pœ-
nis, de quibus Clemens VIII. constit. 20. & Vr-
banus VIII. Denique peccat etiam lethaliter

legentes, ac retinentes libros in Indice Roma-
no absolute prohibitos, etiam si propter hære-
sim prohibiti non sint vel eius suspicionem:
siue sint Hæresiarcharum libri de materia in-
differenti, aut moraliter bona tractantes, qui
ob Auctorum abominationem prohibentur:
siue sint volumina materias inhonestas, perni-
tiosas, scandalosas, aut male sonantes in re mo-
rum, aut virtutis continentia. Id quod de li-
bris, & Auctoribus in S. Inquisitionis Expur-
gatorio prohibitis dictum existima. Regulas
Indicis vtriusque consule.

⁷⁴ Præterea legens scholia, seu additiones hæ-
reticorum, quæ in Catholicorum voluminibus
continentur, excommunicationi latæ in Indice
subiacent. Quia legunt scripta damnata ob
hæresim, vel ob falsi dogmatis suspicionem.
Sanchez *l. 2. c. 10. num. 25.*

Hæresiarcharum libri, tam eorum, qui hæ-
reses inveniunt, vel suscitaverunt, quam qui hæ-
reticorum doctores fuerunt, vel sunt, qui de Reli-
gione non tractant, approbati à Doctoribus
Catholicis Episcoporum iussu, permittuntur.
At ubi Bulla Cœnæ non est usu re-
cepta, ut in Gallia, Anglia, Germania,
Catholici legentes libros hæreticorum con-
tinentes hæreses, vel de Religione tra-
ctantes, excommunicationem non incur-
runt, si legerint studio dignoscendi, ac con-
futandi eorum errores. Azorius *tom. primo,*
libro octavo, capite 16. quæstione sexta. Lay-
man *libr. secund. tractat. prim. capit. 15. nu-*
mero quarto. Becan. *2. 2. capit. 15. quæstione*
octau. numer. quint. Sanchez *libr. secund. De*
calog. cap. 10. num. 42. Diana *part. 2. tractat. 11.*
resolut. 35.

⁷⁶ Cum nosceretur, lectionem librorum pro-
hibitorum magno esse sinceræ fidei cultori-
bus detrimento, ac licentiæ librorum huius-
modi legendi nimium excrevisset. Grego-
rius X V. motu proprio in Bulla, quæ in-
cipit *Apostolorum officium* 30. Decemb.
1621. omnes, ac singulas licentias legendi, &
habendi libros quoscunque ob hæresim, vel
falsi dogmatis suspicionem, vel alias quomo-
dolibet prohibitos, quibuscunque personis
cuiuscunque gradus, ac conditionis existentibus
antea concessas reuocavit, cassavit, & an-
nullavit. Et declaravit, libros per huiusmodi li-
centias permisos legentes, aut habentes pœ-
nas in Sacris Canonibus, Constitutionibus
Apostolicis, & Indicibus librorum prohibito-
rum contentas incurtere. Præterea præcepit
illis, qui aliquos similes libros habere, scie-
rint, ut eos denuncient. Denum ut de cætero
similes licentiæ non nisi à Congregatione S.
Officij, quæ singulis hebdomadis coram Pon-
tificis haberi assolent, concedantur. Hæc Gre-
gorius.

CAPVT X.

De Absolutione ab hæresi.

⁷⁷ Ab hæresi interna tantum, vel externa
solum, potest absolueri quilibet Confes-
sarius.

⁷⁴ De legenti-
bus scholia
hæreticorum
in Catholico
libro.

⁷⁵ De libris
hæreticorum
approbatis
auctoritate.

⁷⁶ De licen-
tiarum le-
gendi, vel
retinendi
hæreticorum
libros reuo-
catione.